

χρήσεως περιέχον σφάλμα καθόσον ανέφερε κατώτερο συντελεστή από αυτόν που προέβλεπε η κοινοτική ρύθμιση, διότι πρόκειται για σφάλμα το οποίο, κατά την έννοια του προαναφερθέντος κανονισμού, μπορούσε λογικώς να ανακαλυφθεί.

Πράγματι, αφενός, οι κοινοτικές δασμολογικές διατάξεις συνιστούν, κατά την ημερομηνία δημοσίευσής τους στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, το μόνο θετικό στον τομέα αυτό δίκαιο, του οποίου η άγνοια δεν δικαιολογείται. Ένα δασμολόγιο χρήσεως, το οποίο καταρτίζεται από τις εθνικές αρχές, αποτελεί απλώς εγχειρίδιο για τις πράξεις εκτελωνισμού. Αφετέρου, ένα σφάλμα ως προς τον συντελεστή μπορεί να ανακαλυφθεί από έναν προσεκτικό επιχειρηματία με την ανάγνωση της *Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, στην οποία έχουν δημοσιευθεί οι σχετικές διατάξεις.

2. Το άρθρο 5, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, του κανονισμού 1697/79, δυνάμει του οποίου δεν μπορεί να αρχίσει καμία ενέργεια για την εκ των υστέρων είσπραξη των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, οσάκις το εσφαλμένο ποσό υπολογίστηκε « βάσει πληροφοριών που δόθηκαν από την ίδια την αρμόδια αρχή », πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο όρος « πληροφορίες » δεν περιέχει στοιχεία περιλαμβανόμενα σε κείμενο γενικού χαρακτήρα και απευθυνόμενα σε αόριστο αριθμό προσώπων, αλλά αποκλειστικώς τα στοιχεία που παρασχέθηκαν από τις αρμόδιες υπηρεσίες, με την ευκαιρία συγκεκριμένης περιπτώσεως, σε ορισμένο επιχειρηματία, ο οποίος δικαιούται να επικαλεστεί την αρχή της ασφάλειας του δικαίου. Επομένως, η εν λόγω διάταξη δεν αφορά ένα εθνικό δασμολόγιο χρήσεως που συγκεντρώνει κανόνες εθνικού και κοινοτικού δικαίου, μεταξύ των οποίων, ιδίως, αυτούς του κοινού δασμολογίου.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

στην υπόθεση C-80/89 *

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

1. Κατά τη διάρκεια της περιόδου μεταξύ Ιανουαρίου και Σεπτεμβρίου 1983, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης Erwin Behn Verpackungsbedarf GmbH (στο εξής: Behn), εισήγαγε στην Κοινότητα αλεύκαστο χαρτί για σάκους μεγάλης περιεκτικότητας που υπάγονται στη δασμολογική κλάση 48.01 Γ II α του κοινού δασμολογίου (στο εξής: ΚΔ), καταγωγής Ισπανίας και άλλων τρίτων χωρών.

Τα εμπορεύματα διασαφίζονταν κάθε μήνα ενόψει της ελεύθερης κυκλοφορίας στο πλαίσιο του συστήματος της γενικής διασαφήσεως του άρθρου 20 της οδηγίας 79/695/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1979, περί εναρμονίσεως των διαδικασιών θέσεως σε ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/007, σ. 262).

2. Στις τελωνειακές της διασαφήσεις, η Behn βασίστηκε για τον υπολογισμό των εισαγω-

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γικών δασμών που έπρεπε να καταβάλλει, στους συντελεστές που αναφέρονται στο δασμολόγιο χρήσεως που δημοσιεύθηκε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας από το ομοσπονδιακό Υπουργείο των Οικονομικών. Οι συντελεστές που αναφέρονταν σ' αυτό ως προς το εν λόγω χαρτί καταγωγής Ισπανίας και άλλων τρίτων χωρών ήταν αντίστοιχα 3 και 7,5 %. Με το διορθωτικό έγγραφο αριθ. 151/83, της 17ης Αυγούστου 1983, το οποίο παρέλαβε το Hauptzollamt (κεντρικό τελωνείο) Itzehoe στις 19 Αυγούστου 1983, το ομοσπονδιακό Υπουργείο των Οικονομικών διόρθωσε το δασμολόγιο χρήσεως τροποποιώντας τους εφαρμοστέους συντελεστές αντίστοιχα σε 3,2 και 8 %, με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 1983. Οι συντελεστές αυτοί ανταποκρίνονταν στην ισχύουσα την εποχή εκείνη κοινοτική ρύθμιση, όπως προέκυπτε ιδίως από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1524/70 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1970, περί συνάψεως συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Ισπανίας και περί θεσπίσεως διατάξεων για την εφαρμογή της (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/001, σ. 120) καθώς και από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3000/82 του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 1982, περί τροποποιήσεως του κανονισμού (ΕΟΚ) 950/68 περί του κοινού δασμολογίου (ΑΒΙ. L 318, σ. 1).

3. Αφού ο καθορισμός των δασμών πραγματοποιήθηκε, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διασαφήσεις, βάσει των συντελεστών 3 και 7,5 % αντιστοίχως, το Hauptzollamt Itzehoe εισέπραξε « εκ των υστέρων », με τρεις αποφάσεις της 19ης και 26ης Οκτωβρίου 1983, καθώς και της 2ας Νοεμβρίου 1983, συνολικό ποσό 4 866,40 γερμανικών μάρκων (DM) με βάση τους συντελεστές 3,2 και 8 % αντιστοίχως.

4. Η προσφεύγουσα της κύριας δίκης άσκησε ένσταση κατά των αποφάσεων αυτών, ισχυριζόμενη ότι για τις γενικές διασαφήσεις είχε λάβει ως βάση τους συντελεστές του δασμολογίου χρήσεως, κατά τους υπολογισμούς της δε είχε λάβει υπόψη μόνο τους συντελεστές αυτούς.

5. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας έθεσε την περίπτωση αυτή υπόψη της Επιτροπής, σύμφωνα με τον κανονισμό 1573/80 της Επιτροπής, της 20ής Ιουνίου 1980, περί καθορισμού των διατάξεων εφαρμογής του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1697/79 του Συμβουλίου, περί της εισπράξεως « εκ των υστέρων » εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/020, σ. 243). Με απόφαση της 4ης Νοεμβρίου 1985, η Επιτροπή αποφάσισε ότι οι εν λόγω εισαγωγικοί δασμοί έπρεπε να εισπραχθούν « εκ των υστέρων ».

6. Με την προσφυγή που άσκησε ενώπιον του Finanzgericht Hamburg (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας), η προσφεύγουσα της κύριας δίκης εξακολουθεί να αμφισβητεί την εκ μέρους του τελωνείου απαιτηθείσα διόρθωση.

7. Το Finanzgericht Hamburg έχει αμφιβολίες ως προς το κύρος της αποφάσεως της Επιτροπής. Διερωτάται, ιδίως, μήπως η Επιτροπή υπερβάλλει ως προς το καθήκον της επιμελείας του φορολογουμένου, εφόσον δεν μπορεί να αναμένεται από αυτόν να είναι καλύτερα ενημερωμένος για τους εφαρμοστέους στην Κοινότητα συντελεστές απ' ό,τι το Hauptzollamt, αυτό δε ακόμη περισσότερο που εν προκειμένω οι συντελεστές των δασμών δεν είναι εύκολο να καθοριστούν με βάση την Επίσημη Εφημερίδα, ακόμη και για έναν ειδικό. Στην περίπτωση κατά την οποία η απόφαση της Επιτροπής είναι έγκυρη, το Finanzgericht διερωτάται μήπως η πράξη εισπράξεως δεν αποκλείεται, δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 1, του κανονισμού 1697/79 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1979, περί της « εκ των υστέρων » εισπράξεως εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/007, σ. 254), για την περίοδο πριν από τη διόρθωση του εν λόγω δασμολογίου χρήσεως, εφόσον το γερμανικό δασμολόγιο χρήσεως έχει τον χαρακτήρα γενικής διοικητικής οδηγίας που προέρχεται από ανώτερη διοικητική αρχή. Κατά το γράμμα της διατάξεως αυτής,

« α) καμία ενέργεια εισπράξεως δεν δύναται να αναλαμβάνεται από τις αρμόδιες αρχές όταν το ποσό των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, που “εκ των υστέρων” διαπιστώθηκε ότι είναι κατώτερο του νομίμως οφειλομένου, υπολογίστηκε:

— είτε βάσει πληροφοριών που δόθηκαν από αυτές τις ίδιες τις αρμόδιες αρχές και οι οποίες δεσμεύουν αυτές,

— ... »

8. Κατόπιν αυτού, το Finanzgericht Hamburg, με Διάταξη της 6ης Ιανουαρίου 1989, η οποία πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 13 Μαρτίου 1989, ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Είναι άκυρη η απόφαση της Επιτροπής, της 4ης Νοεμβρίου 1985 — COM(85) 1709 τελικό — σχετικά με την “εκ των υστέρων” εισπράξη εισαγωγικών δασμών επί εμπορευμάτων, τα οποία η προσφεύγουσα εισήγαγε κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ Ιανουαρίου και Σεπτεμβρίου 1983; Αφορά η εν λόγω ακυρότητα μόνο τον καθορισμό φόρων και δασμών μέχρι τις 19 Αυγούστου 1983 ή, επίσης, και τις εισαγωγές μέχρι του Σεπτεμβρίου 1983 συμπεριλαμβανομένου;

2) Στην περίπτωση που η απόφαση της Επιτροπής της 4ης Νοεμβρίου 1985 είναι έγκυρη:

πώς πρέπει να ερμηνευθεί το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1697/79 του Συμβουλίου, της 24ης Ιου-

λίου 1979, όπως τελευταία έχει τροποποιηθεί και ισχύει:

α) εμπίπτουν στις πληροφορίες των αρμοδίων αρχών επίσης οι γενικού χαρακτήρα διοικητικές οδηγίες υπουργείων που δεν ασχολούνται άμεσα με την εισπράξη δασμών και φόρων;

β) σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 2 α):

είναι δεσμευτικές οι διοικητικές οδηγίες σχετικά με το ύψος των δασμολογικών συντελεστών για τις αρχές που ασχολούνται με την εισπράξη των δασμών, καθόσον οι αρχές αυτές έχουν θέσει ως βάση τους εν λόγω δασμολογικούς συντελεστές για την εισπράξη των δασμών και φόρων; »

9. Σύμφωνα με το άρθρο 20 του πρωτοκόλλου περί του οργανισμού του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατέθεσε γραπτές παρατηρήσεις η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον νομικό της σύμβουλο J. Sack, επικουρούμενο από την R. Kubicki, υπάλληλο του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας τεθείσα στη διάθεση της Επιτροπής στο πλαίσιο των ανταλλαγών με εθνικούς υπαλλήλους.

10. Το Δικαστήριο, κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων και να αναθέσει την υπόθεση στο τρίτο τμήμα σύμφωνα με το άρθρο 95, παράγραφος 1, του κανονισμού διαδικασίας.

II — Γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου

1. *Επί του κύρους της επίμαχης απόφασης*

11. Η *Επιτροπή* παρατηρεί, εκ προοιμίου, ότι η ανακρίβεια του γερμανικού δασμολογίου χρήσεως, που ίσχυε την εποχή εκείνη, είχε προκληθεί από μια υποδιαίρεση της δασμολογικής κλάσεως 48.01 Γ II του ΚΔ, η οποία είχε πραγματοποιηθεί από το έτος 1983. Για τον τύπο του χαρτιού kraft που εισήγαγε η Behn είχε δοθεί από απροσεξία ο μειωμένος συντελεστής, ο οποίος στην πραγματικότητα είναι εφαρμοστέος μόνο στα χαρτιά και τα χαρτόνια kraft μη κατονομαζόμενα, εκτός των χαρτιών για σάκους μεγάλης περιεκτικότητας.

12. Η Επιτροπή θεωρεί ότι το κύρος της απόφασής της της 4ης Νοεμβρίου 1985 εξαρτάται μόνο από το εάν η προσφεύγουσα της κύριας δίκης μπορούσε ή όχι να αναγνωρίσει τις εσφαλμένες ενδείξεις στο γερμανικό δασμολόγιο χρήσεως. Στις παρατηρήσεις της αναφέρεται στην υπόθεση 161/88 (Binder/HZA Bad Reichenhall, απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 1989), στις οποίες είχε ισχυρισθεί, κατ' ουσίαν, ότι το γερμανικό δασμολόγιο χρήσεως είχε καθαρά ενδεικτική αξία. Επομένως, δεν μπορούσε να αντιταχθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, η οποία περιέχει την εφαρμοστέα κοινοτική ρύθμιση, χωρίς να τεθεί υπό αμφισβήτηση η απευθείας εφαρμογή του κοινού δασμολογίου και η ενιαία του εφαρμογή και χωρίς να αναγνωριστεί η υπεροχή ενός εθνικού δασμολογίου χρήσεως έναντι των ισχυόντων κοινοτικών τελωνειακών κανόνων. Ενόψει της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Κοινότητας στον τομέα της δασμολογικής νομοθεσίας, θα ήταν αντιφατικό ένα κράτος μέλος να μπορεί να θεσπίζει, αντί ενός κανόνα ουσιαστικού δικαίου, ένα κανόνα περί διασαφήσεως που θα μπορούσε, μέσω της αρχής της προστασίας της αιτιολογημένης εμπιστοσύνης, να υπερισχύει της απευθείας εφαρμοστέας κοινοτικής νομοθεσίας.

13. Πράγματι, αυτή η ευχέρεια θα έδινε τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να παρακάμπτουν τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου και να επιτυγχάνουν με τις πράξεις διασαφήσεως αυτό που δεν μπορούν να επιτύχουν με τις τυπικές πράξεις. Αυτό, επίσης, δεν συμβιβάζεται με την απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 1982, HZA Krefeld κατά Maizena (5/82, Συλλογή 1982, σ. 4601), κατά την οποία η εμπιστοσύνη σε πρακτική που δεν είναι σύμφωνη προς την κοινοτική ρύθμιση δεν μπορεί να θεμελιώσει νομική κατάσταση προστατευόμενη από το κοινοτικό δίκαιο.

14. Η Επιτροπή ισχυρίζεται, εξάλλου, ότι ένας προϊστάμενος επιχειρήσεως που θέλει να έχει όλες τις εγγυήσεις όσον αφορά την εφαρμοστέα κοινοτική νομοθεσία πρέπει να αποδεχθεί την αύξηση των γενικών του εξόδων, οφειλόμενη στη συνδρομή στην Επίσημη Εφημερίδα ή στην αναζήτηση πληροφοριών από την υπηρεσία των επισήμων δημοσιεύσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ότι τα εν λόγω επιπλέον έξοδα τον φέρουν σε μειονεκτική θέση ενόψει του ανταγωνισμού. Κατά τη γνώμη της Επιτροπής, είναι επομένως φυσικό ότι αυτός που αποφεύγει τα έξοδα αυτά και συνεχίζει να υπολογίζει τους δασμούς βασισμένος στο γερμανικό δασμολόγιο χρήσεως πρέπει επίσης να φέρει τον κίνδυνο μιας «εκ των υστέρων» εισπράξεως των δασμών, οσάκις το δασμολόγιο χρήσεως δεν αντιστοιχεί στην τελωνειακή νομοθεσία της Κοινότητας. Επομένως, δεν μπορεί να τεθεί θέμα προστασίας της αιτιολογημένης εμπιστοσύνης οσάκις ένας επιχειρηματίας αμέλησε να ενημερωθεί για τις κοινοτικές διατάξεις στον τελωνειακό τομέα.

15. Κατά την Επιτροπή, οι προαναφερθείσες σκέψεις επιβάλλονται, κυρίως, οσάκις οι τελωνειακές διασαφήσεις γίνονται, όπως στην περίπτωση που αποτελεί τη βάση της υποθέσεως στην κύρια δίκη, στο πλαίσιο του συστήματος της γενικής διασαφήσεως. Στο πλαίσιο του συστήματος αυτού, το οποίο καθιστά δυνατή στον εισαγωγέα την απλοποιημένη διασάφηση

και λογιστική εγγραφή των εμπορευμάτων που εισήχθησαν κατά τη διάρκεια δεδομένης περιόδου, αργότερα δε τη γενική διασάφηση, δεν υφίσταται ουσιαστικά καμία παρέμβαση εκ μέρους των τελωνειακών αρχών. Συνεπώς, οι γενικές διασαφήσεις πρέπει πάντοτε να αποτελούν το αντικείμενο αδειας, προϋποθέτουν δε επαρκή πείρα και γνώση των πραγμάτων καθώς και ιδιαίτερη αξιοπιστία του εισαγωγέα. Η ανεξαρτησία που του έχει παραχωρηθεί συνοδεύεται, κατά τη γνώμη της Επιτροπής, από ένα επηρξημένο καθήκον επαγρυπνήσεως και έρευνας κατά τον χρόνο που πραγματοποιείται η διαδικασία, το οποίο απαιτεί τη μελέτη των ισχυουσών τελωνειακών διατάξεων στο πρωτότυπό τους. Επομένως, η Behn θα μπορούσε να έχει διαπιστώσει το λάθος του γερμανικού δασμολογίου χρήσεως με τη βοήθεια της *Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

16. Επομένως, η Επιτροπή προτείνει στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα να δοθεί ως απάντηση ότι από την εξέταση των υποβληθέντων ερωτημάτων δεν προέκυψαν στοιχεία αντιτιθέμενα στο κύρος της αποφάσεως που ελήφθη από την Επιτροπή στις 4 Νοεμβρίου 1985 — COM(85) 1709 τελικό — σχετικά με την «εκ των υστέρων» είσπραξη εισαγωγικών δασμών.

2. *Επί της ερμηνείας του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 1697/79*

17. Η *Επιτροπή* θεωρεί ότι το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 1697/79 ουδόλως αφορά τις διασαφήσεις που απευθύνονται στο κοινό, αλλά αφορά μόνο τις ατομικές πληροφορίες που αρμόζουν για μια συγκεκριμένη περίπτωση και στην οποία αγνωρίζεται, δυνάμει νομίμων διατάξεων, ο υποχρεωτικός χαρακτήρας για ορισμένη περίοδο ή ακόμη λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών. Κατά τη γνώμη της Επιτροπής, η διάταξη αυτή μπορεί να γίνει ορθώς αντιληπτή μόνο αν επανατοποθετηθεί στο ιστορικό της πλαίσιο. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το άρθρο

5, παράγραφος 1 έχει προστεθεί στον κανονισμό 1697/79 διότι η γερμανική αντιπροσωπεία είχε επιμείνει κατά την επεξεργασία του να περιληφθεί σ' αυτόν το γερμανικό σύστημα των « υποχρεωτικών δασμολογικών πληροφοριών ». Η ανακοίνωση αυτών των πληροφοριών θα δημιουργούσε, στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, μια υποχρέωση δεσμεύουσα τη διοίκηση η οποία, εντούτοις, θα περιοριζόταν στη συγκεκριμένη νομική σχέση μεταξύ του αιτούντος και της οικείας τελωνειακής αρχής.

18. Κατά την Επιτροπή, στη γερμανική διοίκηση επιτράπη να διατηρήσει το εν λόγω σύστημα υποχρεωτικών δασμολογικών πληροφοριών, ακόμη και μετά την εισαγωγή του κοινού δασμολογίου (βλέπε απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Νοεμβρίου 1971, Siepers, 30/71, Slg. 1971, σ. 919). Όσον αφορά την κατάσταση στα άλλα κράτη μέλη, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η δυνατότητα που παρέχεται στους εισαγωγείς, προκειμένου να στηρίξουν τους εμπορικούς τους υπολογισμούς σε μια σίγουρη βάση και να επιτύχουν εκ μέρους των εθνικών τελωνειακών αρχών σαφήνεια ως προς την τελωνειακή επιβάρυνση που τους αρμόζει, ποικίλλει εξαιρετικά από τη μια χώρα στην άλλη.

19. Επομένως, μέχρι να εισαχθεί ένα κοινό σύστημα που να αντιστοιχεί στο γερμανικό σύστημα των υποχρεωτικών δασμολογικών πληροφοριών, το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 1697/79 εφαρμόζεται, κατά τη γνώμη της Επιτροπής, μόνο στις υποχρεωτικές πληροφορίες που παρέχονται κατά το γερμανικό δίκαιο. Εντούτοις, το γερμανικό δασμολόγιο χρήσεως, ως γενική διοικητική οδηγία, δεν πληροί τις προϋποθέσεις ώστε να θεωρηθεί ως τοιαύτη πληροφορία και το προαναφερθέν άρθρο 5, παράγραφος 1, δεν αντιτίθεται, συνεπώς, σε μια « εκ των υστέρων » είσπραξη των δασμών.

20. Επομένως, η Επιτροπή προτείνει να δοθεί στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα ως απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 1697/79 του Συμβουλίου πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν εφαρμόζεται στις γενικές διοικητικές οδηγίες ούτε στις αναδημοσιεύσεις νομικών κειμένων του

κοινοτικού δικαίου από τις εθνικές αρχές, που έχουν δηλωτικό χαρακτήρα.

M. Zuleeg
εισηγητής δικαστής